

LBRIS

We know
books

Ion Stratan

Opera poetică

Volumul 1

Ediție, prefață, note, biobibliografie
și repere critice de DAN GULEA

ROCART

CUPRINS

Prefață

**O vizită în laboratorul Ion
Stratan / 5**

Ieșirea din apă / 35

Aveți aici / 37

Magazinul / 37

Pisica sau câinele său / 38

Sala de zbor / 39

Lupta / 41

Poetica / 41

După ploaie / 42

Developare / 43

Uneori m-aș opri / 44

Maestrul și margareta / 44

Poem / 45

Dentistule tristule / 46

Deus ex machina / 47

Grand Hotel de Magdeburg / 48

Piață pustie / 49

Întâmplare / 50

Cântarul / 50

Un glonte / 51

Cursa de seară / 51

Stare / 52

Dejun pe iarbă / 53

Zori / 54

Kant Orient-Express / 55

Poem intraductibil / 56

Lunetă scurtă / 57

Po-rom-pom-pero / 58

Ieșirea din apă / 58

Black-hole / 60

Nunta / 60

Ieri / 61

Portret / 62

Ange déchu / 63

Istoria utopiei / 64

Soldat în Atlantida / 65

Jucăria / 66

Pâine și circ / 66

Ziarul pisicii / 67

Bulimia / 67

Ziua / 68

Chiar dacă / 69

Între două respirații ale
perdelei / 70

Aterizare / 70

Orfeu, Euridice, Hermes / 71

Acum nimic / 72

Aer cu diamante / 73

El / 75

Pentameronul / 82

**Cinci cântece pentru eroii
civilizatori / 91**

Marea rotundă / 93

Legenda zilei / 93

Maria me ta kitrina / 94

Hermes / 95

Leagănul de actinii / 99

Grădina Icoanei / 100

Implozia / 101

Viitorul anterior / 103

Angstrom / 104

Cinci cântece pentru eroii

civilizatori / 105

Rama de cuvinte (Rostirea) / 105

Prolog / 105

I / 106

II / 107

III / 108

IV / 109

V / 109

Oglindă în cupolă (Sinele) / 110

Invocație / 110

1 / 111

2 / 112

3 / 112

4 / 113

5 / 114

Lumile și rodia (Iubirea) / 115

Arahné / 115

Palingeneză / 116

Intrarea / 116

III / 117

Voalul / 117

Astăzi și nu / 118

El (Un fel de gând) / 119

Literele s-au șters / 119

Ai putea fi unul din ei / 120

Brusc, fără o vorbă / 121

A rămas numai pielea

lovită / 123

Nimic nu mai e a treia zi după

scris / 124

Pentameronul (Desfacerea) / 125

Unu / 125

Doi / 127

Trei / 128

Patru / 129

Călătoria / 132

A fost un fel de piatră / 132

Icosaedrul / 134

Lumină de la foc / 137

sunet / 139

trecut-am împreună mii de

file / 139

urmele / 140

desfacerea / 140

erată cu același cuvânt / 141

anamnesis / 142

până și tu / 142

trecusem de perdeaua dintre

staluri / 143

Lumină de la foc / 143

cavalerul / 149

dueliștii / 149

aflasem locul operei pe

ploaie / 150

poem identic 1 / 151

poem identic 2 / 151

absența / 151

scăzuse vinul anului

de seceti / 152

imaginarea concretului / 153

poezia / 153

dus / 153

desfacerea / 154

titlu / 155

pastel / 155

târziu / 156

stânca de zahăr / 156

mult timp am fost / 157

până atunci / 157

primăvara / 158

himera apelor / 159

cimitirul de mașini / 159

I / 159

II / 160

III / 160

IV / 161

V / 162

VI / 162

VII / 163

VIII / 163

IX / 164

X / 165

XI / 166

XII / 167

XIII / 167

poezii / 168

parousia / 169

desfacerea / 170

fără dragoste / 170

pământ roșu / 171

desfacerea / 174

izvorul / 175

abendstimmung / 175

albine / 176

noi, care credem linia / 176

înainte de răsărit / 177

poezia pe care o scriu / 177

locuind în alt trup / 178

dialog / 178

inaugurală / 179

desfacerea / 180

era o vară bună pentru rodii / 180

apa din minereu / 181

arc de cerc / 182

lăsați tu pragul să te urce-n

voie / 183

cartagina / 183

desfacerea / 184

mult timp / 186

un semn al verii / 187

desfacerea / 188

rafia / 189

din / 190

îți ridicaseși ochii de pe

carte / 190

vers / 191

grota / 191

dublul / 192

constanța / 192

trecând / 195

cimitirul de mașini / 196

I / 196

II / 196

III / 197

IV / 198

V / 199

memento / 200

ivirea / 201

magazinul de timp / 206

alpiștii neantului / 209

margarete și acoperișuri / 211

[Coperta IV reproduce sub

fotografia poetului următoarele

versuri] / 212

Lux / 213

lux / 215

ipostas / 215

el Pescador / 216

in hoc signo vinces / 216

ruperea păcii / 216

kamenată / 217

scut spart / 218

stare / 218

poem / 218

- ithaca / 219
fără titlu / 219
departe / 219
avioane, clopote, terenuri
de tenis / 220
în vântul de aprilie / 221
trecere / 221
găsisem / 222
cădere / 222
atlas / 223
doi greci / 224
amprenta / 224
partitura / 225
privire / 225
philia / 226
împrăștierea cetății / 227
cumpăna / 227
acord / 228
oglanda / 229
cheie / 229
nici dincolo, nici aici / 230
destin și destinație / 230
indigouri / 231
spirit mirat / 231
zona / 232
studiu / 232
am văzut / 233
mama mare / 234
pe aici / 234
poate drumul / 235
ordin / 235
nu îmi pare / 236
urechea vorbitoare / 236
isocristul / 237
conclav / 237
trei mâini drepte / 238
încă / 238
tu / 239
înaugurală / 239
feriga / 240
tunelul / 240
la patruzeci zero, în setul
trei / 241
catedrala / 242
finis / 243
Ruleta rusească / 245
Sediul politico-administrativ / 247
Casa Scânteii / 247
Casa Poporului / 248
Eternity S.A. / 249
Cimitirul de mașini / 249
Elegii la Notre Dame / 253
o turistă japoneză, în
catedrală / 253
un cântăreț emigrant spaniol.
la traducerea în franceză a lui
„Sein und Zeit” / 254
o cititoare de romane. în
cafenea / 255
atașatul cultural brazilian. / 256
după recitalul de poezie / 256
poetul alexandru mușina.
la mănăstirea Royaumont / 256
o poetă americană. în librăria
„Shakespeare” / 257
venus din millo cerșind. la
muzeul Louvre / 257
poetul sebastian reichmann.
într-un restaurant grecesc / 258
o fată frumoasă. arondată în
Place Pigalle / 258
poetul antoine nicolas caillot. în
seara plecării / 259
Covoare / 259

- Muntele găina / 262
- Rhode-Island / 262
- Columbofila / 262
- Gât golaș de Transilvania / 263
- Rasa pestriță / 263
- Ediție critică / 264
- 1866 / 264
- 1866 25 febr./9 mart. / 265
- 1866 15/27 mai / 265
- 1866 17/29 iulie / 266
- 1866 11/27 sept. / 267
- 1868 19 sept./1 oct. / 267
- 1869 30 mart./11 aprilie / 268
- 1850 15 aprilie / 269
- 1874 1 dec. / 269
- 1883, aprilie / 270
- Mica publicitate / 271
- vânzări / 271
- schimburi / 271
- oferte servicii / 272
- Sonata pentru cafea / 273
- Cimitirul de mașini / 273
- Curățenie de Paște / 277
- Traducerea tăcerii / 277
- Timp dezăpezit / 278
- Am privit până am
văzut / 278
- O ploaie deasă ca ușile de la
metrou / 279
- București-Ploiești / 280
- Triaj / 280
- Buftera / 280
- Chitila / 281
- Periș / 281
- Timp și vânt / 282
- Așteptând / 285
- Așteptând provincia / 285
- Trupul tău e altfel decât tine / 286
- Poem scris cu pana de
inspirație / 287
- Pur și simplu nu știu / 287
- Poezia e o catedrală în care
intră mai multe persoane decât
ies de acolo / 287
- Doamne, te lăsasem bogat / 288
- Serviciul de tenis / 289
- Nu scriu versuri, scriu
drumuri / 290
- O lumânare din ceară de
timp / 290
- Desfacerea / 293**
- Locomotiva / 295
- Vagonul de clasa I-a / 295
- Vagonul de clasa a II-a / 296
- Vagonul de dormit / 297
- Vagonul cursă / 297
- Erai cristal boemic între
sticle / 298
- Câtând pahar oricărui
cuvânt / 299
- Lăsați tu pragul să te urce-n
voie / 299
- I (desfacerea) / 300
- II (desfacerea) / 303
- III (desfacerea) / 304
- IV (desfacerea) / 304
- VI (desfacerea) / 306
- VII (desfacerea) / 307
- VIII (desfacerea) / 307
- IX (desfacerea) / 308
- X (desfacerea) / 309
- XI (desfacerea) / 310
- XIII (desfacerea) / 311
- XIV (desfacerea) / 311

- XVI (desfacerea) / 312
 XVIII (desfacerea) / 312
 XIX (desfacerea) / 313
 XX (desfacerea) / 314
 XXI (desfacerea) / 314
 XXII (desfacerea) / 315
 XXIII (desfacerea) / 315
 XXIV (desfacerea) / 316
 XXV (desfacerea) / 316
 XXVI (desfacerea) / 317
 XXVII (desfacerea) / 317
 XXVIII (desfacerea) / 318
 XXIX (desfacerea) / 318
 elipsa / 319
 palas / 320
 kamenată / 320
 rugul / 321
 acolo / 322
 pelicanul / 323
 când a căzut / 326
 omega / 326
 fețe / 330
 duo / 330
 așteptarea muzicii / 332
 kenymă / 333
 Armandă (I) / 333
 Armandă (II) / 334
 Armandă (III) / 334
 Armandă (IV) / 335
 Armandă (XIII) / 335
 Armandă (XVIII) / 335
 altfel / 336
 lucarnă / 336
 locul de trecere / 337
 tabla și legea / 339
 câinele în catedrală / 340
 corabia / 342
 peștele-inimă / 342
 platou / 344
 formele interioare / 345
 bilet trist / 346
 anotimpurile / 346
 S-a strâns mulțimea lângă
 ghilotină / 348
 Evaporarea / 349
 triadă / 354
 etcetera / 355
 Timp rămas de căruța
 spațiului / 357
 zburătorul / 357
„Cântă, Zeiță, mânia...” / 359
 Elegie la o urnă grecească / 361
 Slujbele lui Herr Ackless / 364
 Începuturi și sfârșituri / 366
 Cimitirul de mașini
 (I, japoneze) / 368
 Posadă / 369
 Cimitirul de mașini (II) / 370
Biobibliografie / 376
Receptare critică / 385

aveți aici
urmele unui imperiu sintactic
din vremea când vă puteam numi

pentru tine, pereche fără trup
– farurile adună pasul tău
dintre camere și-l luminează
timp de două trei dungi întrerupte –
pentru tine închei o mică asigurare
încă nu știi pe ce
pentru tine curg zilele mele
zile de plajă pe nisipul clepsidrei

MAGAZINUL²

câteva sentimente
mănuși umede cu care
moșesc un gând
o șopârlă lepădându-și coada
asemeni ipocritului suflet amintirile
o tristețe care răscumpără
toate concepțiile despre lume

¹ Reformulată în „Orolegerita”, din antologia *Celebra specie umană*, Editura Helicon, Timișoara, 1998, p. 7: „Pe urmele unui imperiu sintactic/ Ai trăit tu, pereche fără corp// Din mila, din mila unui imperiu sintactic/ – farurile adună pasul tău dintre camere – / Zilele tale au fost și nu vor mai fi/ Niciodată, pereche fără trup trăind/ Din mila unui imperiu sintactic” – precum și în „Prima iarnă” (p. 8): „După o vară, o vară/ de plajă pe nisipul clepsidrei/ ai venit tu, iarnă a împăcării/ în care ochii tăi abureau și/ scriai pe umbrelă ceva ce inima/ mea încearcă să și-l amintească/ acum, când la cine ne vom mânca/ mâinile.”

² Reformulată în „Prima iarnă”, id., p. 8.

cu poetul zilei
două-trei fotografii
în maieu și palton
– să nu-i fie cald să nu-i fie frig
în librării –
totul pentru ziua de azi
monedă calpă cu care
s-a plătit prea mult

la cină, în farfurii albe
ne vom mânca mâinile

PISICA SAU CÂINELE SĂU¹

pisica sau câinele său
trec pe lângă casele albe
din hârtie de bancnote
pe lângă casele indiferente
ca „t” și „u”
lucirea sau scâncetul
trec prin orașele legate
prin poșuri din jucători de tenis
pe lângă pitagora plângând în fața telefonului
pisica sau câinele său
scâncetul sau lucirea
numai în trecere
numai în trecere
ca răsufierea meteoritului
în pământ

¹ Cu titlul „Prima primăvară”, în id., pp. 10-11.

I

aici suntem atât de înalți
îndoindu-ne de la mijloc la marginea cupolei

aici niciun ecou la strigătul toot
și la strigătul paaarte

aici suntem atât de pierduți
muchia podelei sahara

oglundim ce va fi ca măceșele
ca dinții moi ai rândunicii de mare

II

cling-cling pieptul
scorojit zid de antrenament
trimit, trimit încă secundele
la gâtul puilor din nurcile tandre

III

știu, putem sări coarda aceasta ca o lamă
vai, oricând, vai, oriunde
coarda aceasta de la gâtuitura clepsidrei
așa de moale-mpletită cu venele noastre

roșu verde albastru
roșu verde albastru
lung ne e saltul albastru mai lung
am putea spune verde verde
roșu roșu am putea spune sărind

¹ Cu titlul „Prima vară”, reformulată și redusă, în id., p. 9.

IV
mă rog am trăit atâta muțenie
îmbrăcată stai în năvod
pură în sala de praf sângeri
carnea ta ca un abajur
sub plasa de ochi înecându-se

stai, ți-am spus, avem nevoie de stavile

V
de aici nu se știe
tălpile – covor din coarde de arc
tălpile – un melc nemișcat căruia îi suntem coarne

VI
iar de-aici se știe și mai puțin
într-un colț dicționarul vară-toamnă
un gând aruncat corciturii de cer

cel mai mare curaj îl are nurca
transpirând iarna pe paltoane sintetice

cel mai mare curaj să treci prin fața mașinii
pe care scrie „școala de șoferi”

VII
oricum albina intră cu un aer crispat
în odaia dintre două secunde
oricum afară se polenizează apusul
cu o speranță ce-a răsărit
absurdă și limpede afară afară

pentru portativul stourilor trase
muzica acestui disc rămas
amprenteale ducând
spre centrul melodiei

unul crede că sărăcia lucie
e mai palidă ca farul din alexandria

niciun regret pentru arborii
resfirându-se pe hornuri
dacă ar vedea-o, s-ar usca
și totuși, mă răcinișul scrie biografia
amănunțită a rozei

peste tot, lupta din timbrele
cu tablouri
de pe scrisorile
soldaților

POETICA²

vine dunărea la mine
verosimilă și necesară
să mă aducă pe calea cea bună³
– les tendances des eaux du
danube pour les deux jours suivants –
vine mama
necesară și verosimilă

¹ „Prima iarnă”, în id., p. 16, cu eliminarea ultimei strofe și a unor comparații („ca farul din alexandria”).

² „Prima toamnă”, în id., pp. 12-13.

³ Vers absent în ed. cit.

– iartă-mă, să-ți citesc un vers:
„câteva femei reușesc performanța
de a fi triste în orașul
mare aruncând reviste”
vine secolul
(cu cifre romane)

XX

– au rămas doar elicele,
morile de vânt au ars de mult
verosimile și necesare în felul lor
vine dumnezeu¹ verosimil și necesar
– fiecare reprezentăm
49% din tine – i-am spus
restul e tăcere

DUPĂ PLOAIE

atâtea coropișnițe urcând în luptă dreaptă
atâtea pajure-necate-n burlan după ploaie
atâția rătăciți trăind pentr-un cântec
atâția rozmarini căutători de larve

doar curcubee – hamac pentru aerul
indiferent, pieptănat
de o ploaie
ce le-mparte pe toate

¹ „Întunericul lui Dumnezeu”, în ibid.

s-ar putea încălzi legătura dintre
lumina roșie și chipurile ce apar
obosite de așteptarea soluției
s-ar putea lustrui balustrada
unui cuvânt pe care să alunecăm în beci
s-ar putea deduce conturul tău
din fire întrerupte
aprinzându-se brusc în piața publică
prin cântărirea părului într-o balanță

e frig în lume, moș martin haide-ger, moș martin haide

s-ar putea închide radioul
din care crainica și-a coborât picioarele cu

- 1) grija de a merge
- 2) grija de a face ceva util
- 3) utilul de a face ceva griji
- 4) grija de grija de a nu muri

crede-mă, crede-mă, moș martin haide-ger
în pomul copiilor un copil frigider

s-ar putea să exist

s-ar putea să exiști

în seara asta în care, limbă fierbinte

câinii au șters

partea de nord a orașului

uneori m-aș opri doar la tine
frumusețe înceată
cum ți-aș stâlci numele
n-ai să te schimbi
frumsețe, frumșață
bisturiu de angora
navă pierdută pe-o emisferă de măr
uneori m-aș opri doar la tine
frumusețe înceată
tu, care porți laserul
cald ac de păr

MAESTRUL ȘI MARGARETA²

în sala pantofilor
tot mai desculță
jucai la ruletă

ape sub tălpile tale
urme de cretă
ape în care priveai cântând
jumătate și cântărind jumătate
albe metale

urme de gesturi pe mâini
sălbăticită în brațe
urme de iarnă pe cer

¹ Prima parte a poemului „A doua primăvară”, în id., p. 14; inițial, în revista *Amfiteatru*, nr. 3, martie 1978, p. 10.

² A doua parte a poemului „A doua primăvară”, în id., pp. 14-15; „Maestrul și Margareta” este restabilită la forma inițială în *Criminalii și crinii*, ediție îngrijită de Călin-Andrei Mihăilescu, Editura Tracus Arte, București, 2018, pp. 279-280.

linii punctate până la tine
– schiță de lume –
alt viitor ocolindu-te
strâns în albume

sub umbra coloanelor, tot înflorind
și scuturându-te, vietate tăcută
cu sânge de apă, mărită o viață
de o lentilă necunoscută

tu, care-ai plâns nici puțin
nici prea mult
atâta cât ești, atâta cât sunt
mersul tău scrie-aplecat pe pământ

POEM

de-aici foaia
e ruptă în jumătate
pe unde iese mâna mea să te prindă
de gât
frumusețe, cuvânt închis într-un ou
care mă faci să zâmbesc de urât

ninge sulfuric plouă sulfuros
întunericul a dezvoltat absențele
lăsați-vă-n holuri încet
treniul și zdrențele

îți arăt dinții
și crezi că râd
plâng și crezi
că mă doare

dentistule tristule
limpede floare

îți dau dantura să o îmbraci
îți dărui nervii să mi-i omori

lungule albule
când te însori?²

plouă sulfuric ninge sulfuros
zâmbet sub ploaia de măduvă
sub ninsoarea de os

dintele recele
s-a cariat, îmi urcă țeasta
soare ce doare

tu-l vei reface, caldule fadule
ce căutai pe culoare?

¹ Cu titlul „A doua vară”, în id., p. 17.

² Restul poeziei, eliminat.